

Terhi Kavander

TILAAJAN SELVITYSVELVOLLISUUS
KULJETUSTILAUSTA TEHDESSÄ

Liiketalouden koulutusohjelma
2014

TILAAJAN SELVITYSVELVOLLISUUS KULJETUSTILAUSTA TEHDESSÄ

Kavander, Terhi
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2014
Ohjaaja: Lehtonen, Suvi
Sivumäärä: 41
Liitteitä: 1

Asiasanat: Kuljetus, kuljetustilaajan selvitysvelvollisuus, tilaajavastuulaki, harmaa talous

Lakia kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä muutettiin keväällä 2013. Lakimuutoksen tarkoitus oli lisätä kuljetustilaajan vastuuta kuljetusalalla esiintyvän harmaan talouden kitkemisessä. Opinnäytetyössä selvitettiin, mitä kuljetustilauksen tekijän tulee selvittää ennen sopimuksen solmimista ja mistä nämä tiedot saa.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta. Työssä etsittiin asiaan liittyviä säädöksiä sekä käsitteiden oikeudellisesti mahdollisia tulkintoja käyttämällä juridista tekstianalyysia. Työssä säädöstekstiä verrattiin muihin oikeuslähteisiin kuten esitöihin.

Työssä oli tarkoitus saada aikaan asiakkaalle ohjeistus kuljetustilauksen tekoon. Asiakkaan näkökulmasta asiaa tutkittiin toimintatutkimuksella. Toimintatutkimuksessa suunnattiin tulevaisuuteen ja pyrittiin vaikuttamaan kuljetussopimuksen tekemisen kehittämiseen.

RESPONSIBILITY OF TRANSPORT BUYER BEFORE PLACING ORDER

Kavander, Terhi
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Business
May 2014
Supervisor: Lehtonen, Suvi
Number of pages: 41
Appendices: 1

Keywords: Transport, obligation to investigate for buyer of transport, Act on the contractor's obligations and liability when work is contracted, grey economy

The law on commercial transport of goods by road was changed in the spring of 2013. Purpose of act change was to increase the transport contractor's responsibility for rooting out grey economy in transport. In the thesis was looked after what the buyer of transportation should be investigated before signing a contract and where this information can be gathered.

The used research method was qualitative research. In the thesis relevant legislation and legally possible interpretations were searched by using juridical text analysis. In the work text of statutes were compared to other legislative sources such as preparations of acts.

The aim of this thesis was to make compile instructions for making transport order. From the customers point of view this was investigated using functional research method. In this functional research aim was for the future and determination was to influence on developing transport order process.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	8
1.1	Opinnäytetyöongelma.....	8
1.2	Tutkimusmenetelmä.....	9
1.3	Aineiston keräys.....	11
1.4	Käytettävät käsitteet.....	11
1.4.1	Kuljetuksen tilaaja.....	12
1.4.2	Liikennelupa.....	12
1.4.3	Kabotaasiliikenne.....	13
1.4.4	Liikennelupapakosta vapautettu liikenne.....	14
1.4.5	Harmaa talous.....	15
2	KULJETUSASIKKAAN VELVOLLISUUKSIIN LIITTYVÄT LAIT.....	17
2.1	Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä.....	17
2.2	Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä.....	18
2.3	Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä.....	18
3	LAINSOVELTAMISALA.....	19
3.1	Mitä kuljetustilaajan on selvitettävä.....	19
3.2	Milloin selvitystä ei tarvitse tehdä.....	20
3.3	Mistä tarvittavat tiedot saa.....	21
3.3.1	Liikennelupa.....	21
3.3.2	Ennakkoperintärekisteri.....	23
3.3.3	Arvonlisäverovelvollisten rekisteri.....	24
3.3.4	Kuljetuksen suorittajan lakisääteiset velvollisuudet työnantajana.....	25
3.3.5	Kaupparekisteriote.....	25
3.3.6	Todistus verojen maksamisesta, työeläkkeiden ottamisesta ja työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta.....	26
3.3.7	Tapaturmavakuutus.....	28
3.4	Tietoja tarjoavat tahot.....	28
3.4.1	Patentti- ja rekisterihallitus.....	29
3.4.2	Muita tietoja tarjoavia tahoja.....	29
3.5	Tietojen säilytys.....	30
4	VALVONTA.....	30
4.1	Valvovat viranomaiset.....	30
4.2	Laiminlyönnin seuraukset.....	31

4.3 Oikeuskäytäntö	32
5 TOIMINTATUTKIMUS.....	34
6 TULOKSET	36
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	37
8 LOPPUTULOKSEN ARVIOINTI.....	38
LÄHTEET.....	39
LIITTEET	

KÄSITTEITÄ JA LYHENTEITÄ

Arvonlisäverovelvollinen	Arvonlisäverovelvollinen on pääsääntöisesti myyjä. Arvonlisäveroä suoritetaan tavaroiden ja palveluiden myynnistä. Myyjä ei ole arvonlisäverovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on alle 8500 euroa. Tällöinkin myyjä voi hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 2-3§).
EU	Euroopan Unioni
ELY-keskus	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
HE	Hallituksen esitys
Kabotaasiliikenne	Liikennettä, jota harjoitetaan kansallisella luvalla, tilapäisesti toisen lukuun vastaanottavassa jäsenvaltiossa EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen mukaisesti. (Laki Kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 2§).
Kolmikantasopimus	Tiekuljetussopimuksesta käytetty termi kolmikantasopimus, koska kuljetuksessa on aina kolme osapuolta; rahdinkuljettaja, lähettäjä ja vastaanottaja. (Viinikka 2006, 28).
PRH	Patentti- ja Rekisterihallitus
SKAL ry	Suomen Kuljetus ja Logistiikka ry. Skal ry toimii maanteiden tavaraliikenteen ja logistisia palveluja tarjoavien yritysten edunvalvontajärjestönä.

Tavaraliikennelaki	Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 21.7.2006/693
Tilaajavastuulaki	Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 22.12.2006/1233
TOL 2008	Tilastokeskuksen vahvistama kansallinen toimialaluokitus, joka perustuu Euroopan Unionin toimialaluokitukseen. Euroopan unionin toimialaluokitus on vahvistettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella ja se velvoittaa jäsenmaita. Toimialaluokitusstandardin tarkoitus on edistää tilastojen vertailukelpoisuutta ja käsitteellistä selkeyttä. (Toimialaluokitus TOL 2008, 3.)
VALLU	Valtakunnallinen liikennelupajärjestelmä VALLU on liikennelupajärjestelmän tietopalvelu. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toimii VALLU:n rekisterinpitäjänä. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen www-sivut 2014)
YTJ	Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä

1 JOHDANTO

Harmaa talous kuljetusalalla on merkittävää. Yrityskyselyjen perusteella vuonna 2009 tieliikenteen tavarankuljetuksista arviolta 10 prosenttia kokonaismyynnistä oli harmaata taloutta. Osa tästä harmaasta taloudesta on kotimaista, joka muodostuu salatuista tuloista ja pimeästi maksetuista palkoista. Tämän lisäksi kuljetusalan harmaaseen talouteen liittyy kuitenkin vahva kansainvälinen osuus. (HE 193/2012 vp.)

Lakia kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä myöhemmin tavaraliikennelaki muutettiin keväällä 2013. Alkuperäisen sysäyksen tälle muutokselle antoi hallituksen 19.1.2012 tekemä periaatepäätös harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnasta. Suomen kuljetus ja logistiikka ry eli SKAL ry julkaisi oppaan laki muutoksesta kuljetustilauksia tekeville asiakkaille elokuun lopussa 2013. SKAL ry jakoi syksyllä 2013 esitteitä 100 000 asiakkaalle. (Murto 2014). Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskus antoi tiedotteen Hakuohjeista liikennelupajärjestelmän tietopalvelusta (VALLU) vasta 1.10.2013. Haluan selventää tämän työni teoriaosuudessa lainmuutoksen pääpiirteet sekä keskeiset käsitteet lainsäädäntöön liittyen. Työn päätarkoitus on antaa lukijalle selkeä kuva siitä, mitä hänen tulee selvittää kuljetustilauksesta tehdessään ja mistä hän saa tarvitsemansa tiedot.

1.1 Opinnäytetyöongelma

Opinnäytetyöongelmaani liittyen työni tarkoitus on esitellä kuljetustilauksen tekijälle, mitä hänen pitää selvittää ennen kuljetustilauksen tekemistä ja mistä hän saa selville tarvittavat tiedot. Lisäksi haluan työlläni selventää myös milloin asiakas ei ole velvollinen selvittämään käyttämänsä kuljetusliikkeen tietoja. Työssä selitetään myös taustaa lakimuutokselle tutkimalla, mitä harmaatalous on kuljetusalalla ja miten se vaikuttaa yhteiskuntaan.

Opinnäytetyötäni koskevat kysymykset ovat:

1. Mitä kuljetustilauksen tilaajan on selvitettävä kuljettavasta yrityksestä?
2. Mistä tarvittavat tiedot saadaan?
3. Milloin asiakkaan ei tarvitse selvitystä tehdä?
4. Mitä harmaa talous on kuljetusalalla ja mikä merkitys kuljetusalan harmaalla taloudella on yhteiskunnalle?

Työni tavoite on tehdä itselleni ja edustamalleni organisaatiolle selväksi, miten voimme auttaa ja selventää asiakkaalle tämän lakimuutoksen sisällön ja vaatimukset. Toimeksiantajana toimii pieni yhden auton ja kolmen työntekijän kuljetusliike. Koska yrityksellä on vain yksi oma auto, joudutaan kuljetuksissa käyttämään alihankintana muita yrityksiä. Vaikka yrityksen päätoimialana on TOL 2008 – luokituksen eli Tilastokeskuksen toimialaluokituksen mukaan Tieliikenteen tavarankuljetus, on yritys pyrkinyt laajentamaan ydintuotetta lisäämällä palveluita asiakkaalle. Yhtenä palveluna on myös tiedottaminen alaa koskevista lakimuutoksista. Koska yritys hankkii osan kuljetuksista alihankintana, on yrityksen kannalta tärkeää, että myös alihankintayritykset hoitavat velvollisuutensa.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Tämän tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa lainmuutoksen kohderyhmä ja miten he saavat tarvittavaa tietoa. Tällöin kyseessä on tavallisimmin kvalitatiivinen tutkimusstrategia. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimusmenetelmässä tämä tutkimus sijoittuu tekstin merkityksen ymmärtämiseen ja sen tulkintaan käyttäen tapaustutkimusta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157–162.)

Oikeustieteellisessä työssä voidaan yhdistellä eri tarkastelutapoja ja liikkua niiden välimaastossa. Näistä tarkastelutavoista olennaisimmat ovat lainoppi, oikeushistoria, oikeussosiologia, oikeusfilosofia ja vertaileva oikeustiede. Lainopin keskeisin tehtävä on tutkia oikeusjärjestykseen kuuluvia sääntöjä ja selventää niiden sisältöä eli tul-

kita. Toiseksi lainopin tehtävä on voimassa olevan oikeuden jäsentäminen eli systematisointi. Tämä auttaa oikeusjärjestykseen tutustujaa löytämään etsimänsä säännökset. Oikeusdogmatiikka eli lainoppi rakentuu oikeuslähteiden varaan käyttäen näiden etusija- ja käyttöjärjestyssääntöjä. Lisäksi työssäni nousee metodiksi sisällönerittely eli juridinen tulkintahermeneutiikka. Tällöin tulkitsija etsii ensin käsitteen oikeudellisesti mahdolliset tulkinnat, joiden puolesta tai vastaan hän pyrkii esittämään peruste-luja. Usein oikeusnormin tulkinnassa käytetään apuna muita oikeuslähteitä. (Husa, Mutanen & Pohjalainen 2008, 20 - 25.)

Ymmärtämisen kehä eli hermeneuttinen kehä on antiikin retoriikasta peräisin. Hermeneutiikan säännön mukaan yksittäinen elementti tulee ymmärretyksi kokonaisuudesta käsin ja vastaavasti kokonaisuus yksittäisistä elementeistä. Tämä asetelma on kehämäinen, dialoginen ja spiraalimainen. Oikeudellisen ymmärtämisen prosessissa hermeneuttinen kehä luo perusteet ja puitteet normitekstin ymmärtämiselle. Laintulkinnassa tämä tulee esille, kun säädöstekstiä verrataan muihin oikeuslähteisiin. Näitä muita oikeuslähteitä ovat esityöt, prejudikaatit eli ennakkoratkaisut sekä oikeustieteen lauseet eli oikeustieteen oikeusjärjestystä kuvaavat lauseet. Hermeneutiikka merkitsee oikeudellisessa tulkintateoriassa tekstin sisällön ymmärtämistä. (Laakso 2012, 433 – 436.)

Opinnäytetyöongelmaa lähestyn asiakkaan kannalta edustamastani yrityksestä käsin. Tarkoitus on selventää lainoppia käyttämällä oikeusjärjestykseen kuuluvia lakeja ja niiden sisältöä. Lainsäädäntö on elävää ja jatkuvasti uudistuvaa, joten työn tarkoitus on myös auttaa asiakasta tarvittaessa löytämään tarvitsemansa säädökset. Asiakkaan näkökulmaa aion tutkia käyttämällä toimintatutkimusta. Toimintatutkimuksessa tutkija ensisijaisesti toimii käytännön ongelman ratkaisemiseksi ja toisaalta hankkii tietoa ongelman ratkaisemiseksi. Toimintatutkimuksessa on oleellista, että tutkija on kiinteässä yhteistyössä niiden kanssa, joiden ongelmasta on kysymys. (Järvinen & Järvinen 2004, 129.) Lähestyn aihetta tekemällä puhelinhaastatteluja yrityksen olemassa oleville asiakkaille. Näin selvitän asiakkaiden tietämystä lakimuutoksesta ja sen vaatimuksista sekä asiakkaan mahdollisuuksista saada tarvittavia tietoja.

1.3 Aineiston keräys

Tieteellisen kirjoittamisen on perustuttava useaan lähteeseen. Oikeuslähteet voidaan jakaa kolmeen ryhmään: vahvasti velvoittaviin, heikosti velvoittaviin ja sallittuihin. Laki on vahvasti velvoittava. Lainsäätäjän tarkoitus ja tuomioistuinratkaisut puolestaan ovat heikosti velvoittavia. Sallittuihin lasketaan oikeustiede ja oikeushistorialliset, oikeusvertailevat ja reaaliset argumentit sekä arvot ja arvostukset. (Husa ym. 2008, 20.) Oikeuslähteet asettuvat hierarkkiseen järjestykseen toisiinsa nähden. Tämän pyramidin huipulla on kirjoitettu laki. Pohjoismainen perinteinen jaottelu sisältää vahvasti velvoittavat eli obligatoriset, heikosti velvoittavat eli presumptatiiviset ja sallitut eli fakultatiiviset oikeuslähteet. Lain käsitteen piiriin kuuluvat myös voimaan saatetut kansainväliset sopimukset sekä EU-direktiivit. Myös EU-tuomioistuimien ja ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuilla on oikeudellinen status. Presumptatiiviset eli heikosti velvoittavat oikeuslähteet sisältävät lainvalmisteluaineiston ja oikeuskäytännön. Niistä voidaan perustellusta syystä poiketa. Lainvalmisteluaineisto antaa tietoa säännösten tarkoituksesta ja lainsäätäjän tavoitteista. Lainvalmisteluaineisto samoin kuin ylimpien tuomioistuimien prejudikaatit eli ennakkopäätökset eivät ole oikeudellisesti sitovia. Niillä on kuitenkin vahva ohjaava ja yhtenäistävä merkitys. (Laakso 2012, 325.)

1.4 Käytettävät käsitteet

Käsitteiden lainaamista mekaanisen jäykästi, ilman omakohtaista tulkintaa tulisi välttää. Jos samasta käsitteestä on useita määritelmiä, pitää tutkimuksessa valita tarkasteluun tietty. Tämä valinta pitää perustella. (Hirsjärvi ym. 2007, 153.) Omassa työssäni käytän määritteitä, jotka on annettu asiaa koskevassa lainsäädännössä. Olen käyttänyt lakiin kirjoitettuja määrittelyjä tai epäselvissä tapauksissa etsinyt käsitteen määrittelyn lain esitöistä.

1.4.1 Kuljetuksen tilaaja

Tavaraliikennelaki määrittelee kuljetuksen tilaajaksi kyseissä laissa tarkoitetun kuljetuksen tilaavan elinkeinonharjoittajan, laissa luetellut julkisyhteisöt, muut julkisoikeudelliset oikeushenkilöt ja vastaavat ulkomailla toimivat yritykset (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 2 §). Tiekuljetussopimuksesta käytetty termi kolmikantasopimus avaa laintulkinnan ongelmaa. Termiä käytetään, koska kuljetuksessa on aina kolme osapuolta; rahdinkuljettaja, lähettäjä ja vastaanottaja. (Viinikka, 2006. 28). Nämä osapuolet voivat vaihdella suuresti. Lähettäjä ja vastaanottaja voivat olla sama oikeushenkilö. Eroa on myös siinä toimiiko rahdinkuljettajana ulkopuolinen taho, yrityksen oma henkilöstö yrityksen kalustolla ja liittyykö kuljetus yrityksen toimintaan.

1.4.2 Liikennelupa

Harjoitettaessa kuljetustoimintaa vaaditaan kuljettavalta yritykseltä lupa. Tavanomaisin lupamuoto on yhteisölupa, joka on Euroopan Parlamentin ja neuvoston eli EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen N:o 1072/2009 tarkoitettu lupa. Kotimaan liikennelupa on ennen 2.10.1999 voimassa olleiden säännösten nojalla myönnetty lupa Suomessa tapahtuvaan kaupalliseen tavarankuljetukseen lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa. Liikennetraktoriluvan korvaa 1.7.2014 voimaan astuva traktoriliikennelupa. Kuljetusluvan perusteella on ulkomaisella kuorma-autolla tai raskaalla perävaunulla oikeus suorittaa kuljetuksia Suomessa tai vastaavasti Suomessa rekisteröityä ulkomailla. Liikenneluvalla tarkoitetaan yhteisölupaa, traktoriliikennelupaa tai kotimaan liikennelupaa. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 2 §.)

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus myöntää kotimaantavaraliikenneluvan, liikennetraktoriluvan ja yhteisöluvan. Tavaraliikenneluvan voidaan myöntää hyvämaineiselle, vakavaraiselle ja ammatillisesti pätevälle hakijalle, joka on täysi-ikäinen. Hänelle ei saa olla määrätty edunvalvojaa eikä hänen toimintakelpoisuuttaan saa olla rajoitettu holhoustoimesta annetun lain nojalla. Liikenneluvan hakijaa ei saa olla määrätty liiketoimintakieltoon eikä väliaikaiseen liiketoiminta kieltoon. Hän ei myöskään saa

olla konkurssissa eikä hänellä saa olla erääntyneitä verovelkoja, sosiaaliturvamaksuja eikä muita ulosotossa olevia, hakijan maksukykyyn nähden vähäistä suurempia velkoja eikä velkoja, jotka ovat ulosotosta palautettu varattomuustodistuksin. Mikäli liikennelupa myönnetään yhtiölle tai yhteisölle, täytyy tämän oikeushenkilön olla hyvämaineinen ja vakavarainen. Luonnollisesti myöskään hakijana oleva oikeushenkilö ei saa olla konkurssissa tai omata edellä mainittuja vero- tai ulosottovelkoja. Oikeushenkilön liikenteestä vastaavan täytyy olla hyvämaineinen ja ammatillisesti pätevä. Liikenteestä vastaavan oikeustoimikelpoisuutta ei saa olla rajattu tai hänelle määrätty edunvalvojaa. Liikenteestä vastaava ei saa olla määrätty liiketoimintakieltoon myöskään väliaikaisesti. Hakijana olevan oikeushenkilön ja vastuunalaisten yhtiömiesten pitää olla hyvämaineisia. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 8 – 9a §.)

1.4.3 Kabotaasiliikenne

Liikennettä, jota harjoitetaan kansallisella luvalla, tilapäisesti toisen lukuun vastaanottavassa jäsenvaltiossa EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen mukaisesti kutsutaan kabotaasiliikenteeksi. (Laki kaupallista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 2§). Kabotaasi käsitteeseen liittyy läheisesti käsite tilapäinen kuljetus. EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen 8. artikla sallii kolme Suomen sisäistä kuljetusta muun maan kansallisella luvalla siten, että ensimmäinen kuljetus alkaa Suomeen päättyneen kansainvälisen kuljetuksen kuorman purkamisen jälkeen tehdystä ensimmäisestä lastauksesta päättyen kolmannen kuorman purkamiseen. Purkamiseksi katsotaan myös kuormatun perävaunun kytkeminen irti vetoautosta kuormaa purkamatta. Edellä mainittuja kuljetuksia saa tehdä vain tilapäisesti, jollaiseksi ei katsota yli viikon kestävästä sopimuksen nojalla tehtyjä kuljetuksia eikä toistaiseksi voimassaolevan sopimuksen nojalla tehtyjä kuljetuksia. Lisäksi kyseessä oleva ajoneuvo ei ole saanut tehdä yli 10 kuljetusta Suomen sisäisessä liikenteessä kuluneiden kolmen kuukauden aikana. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 6a§).

1.4.4 Liikennelupapakosta vapautettu liikenne

Osa kaupallisista kuljetuksista on vapautettu liikennelupapakosta. Alle kahden tonnin suurimman sallitun kokonaismassan omaavalla ajoneuvolla tai ajoneuvoyhdistelmällä saa suorittaa kaupallisen tavarankuljetuksen ilman lupaa. Tästä poikkeuksena myös alle 3500 kg:n ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän käyttö kotihoidon palveluihin liittyvässä kuljetuksessa, on vapautettu liikennelupapakosta. Opetusministeriön myöntämän koulutuksen yhteydessä suoritettu tavarankuljetus ei tarvitse liikennelupaa. 1.7.2014 alkaen tarkennettiin elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevalla ajoneuvolla suoritettavaan kuljetukseen vapautta liikennelupapakosta. Laki muutoksella myönnettiin oikeus kuljettaa moottoriajoneuvolla tavarankuljetuksia ilman liikennelupaa, mikäli tietyt ehdot täyttyvät. Tällöin kuljetettavana saa olla vain omaa tavaraa, tai kuljetuksen suorittajan myymää, vuokraamaa, valmistamaa, louhimaata, erottamaa, jalostamaa tai korjaamaa tavaraa. Lisäksi kuljetuksessa käytettävät kuljettajat kuuluvat kuljetuksen suorittajan henkilöstöön, kuljetuksessa käytettävät ajoneuvot kuuluvat kuljetuksen suorittajalle tai ovat sen vuokraamia ja kuljetus on toissijainen suorittajan koko elinkeinotoimintaan nähden. Vuokratun ajoneuvon tulee täyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston ilman kuljettajaa vuokrattujen ajoneuvojen käyttämisestä maanteiden tavaraliikenteessä annetun direktiivin 2006/1/EY edellytykset. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 7§).

Koneurakointiin, rakentamiseen, laitteiden asentamiseen tai niihin verrattavien töiden suorittamiseen tarvittavien kuljetusten suorittamiseen ei tarvita liikennelupaa, kun ajoneuvon kuljettaja on yksi työn tekijöistä. Tähän aiemmin liittynyt 30 prosentin sääntö poistui 1.7.2014 voimaan astuvalla lakimuutoksella. Ns. 30 prosentin säännön mukaan sai tiellä suoritettujen kuljetusten kuljetuskustannusten osuus olla enintään 30 prosenttia urakasta tai työkokonaisuudesta. Maa-, metsä-, eläin- ja kalatalouden kuljetusten lupavapautus tiukentui koskemaan vain traktorilla tapahtuvaan kuljetukseen. 1.7.2014 poistui edellä mainituilla aloilla työskentelevän elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevalla liikennetraktorilla 50 kilometrin etäisyydellä tapahtuvan kuljetuksen lupavapautus. Traktorilla voi levittää maa-ainesta, vettä, suolaa tai muuta vastaavaa tien tai kadun hoitoon liittyvää ainetta. Kun kuljetuksen suorittaja on huolehtinut lu-

menpoistamisesta, voidaan lumi kuljettaa traktorilla ilman liikennelupaa. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 7§).

Kunnan, kuntayhtymän, konsernin tai siihen verrattavan yhtymän, jossa kunnalla on kirjanpitolain mukainen määräysvalta, sisäinen kuljetus hallinnassaan olevalla ajoneuvolla, sekä sosiaali- ja terveystalouteen sekä opetuspalveluihin liittyvät kuljetukset myös näille palveluja tuottavan elinkeinoharjoittajan hallinnassa olevalla ajoneuvolla, on vapautettu liikennelupapakosta. Postilain mukainen postin kuljetus ja jakelu, ruumiinkuljetus, liikenneturvallisuuden vaarantavien rikkoutuneiden ajoneuvojen siirto lähimpään turvalliseen paikkaan sekä kuljetuksen suorittajan hoidossa olevien eläinten kuljetus hoitoon tai kilpailuihin, ei vaadi liikennelupaa. Myöskään kuljetus, josta työnantaja maksaa Verohallinnon hyväksymän suuruisen korvauksen ei vaadi lupaa. Kuljetettavien tavaroiden on liityttävä palkansaajan työtehtäviin, jos kyseessä olevien tavaroiden kuljetus ei ole palkansaajan päätyö ja kuljetukseen käytettävä auto on palkansaajan hallinnassa. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 7§).

1.4.5 Harmaa talous

Harmaa talous on kansantalouden kannalta tuotannollista toimintaa, joka jää pois bruttokansantuotelaskelmista, koska sitä ei ole mukana kansantalouden tilinpidossa. Fiskaalisella harmaalla taloudella eli valtiontuloja, lähinnä verotusta koskien, tarkoitetaan muutoin laillista toimintaa, joka salataan siitä menevien maksujen tai verojen välttämiseksi. Harmaasta taloudesta on erotettava laitton talous, joka on jo lähtökohdiltaan rikollista toimintaa. (Verohallinnon www-sivut 2011.) Harmaa talous määritellään organisaation sellaiseksi toiminnaksi, josta aiheutuvia lakisääteisiä velvoitteita laiminlyödään. Laiminlyönnin tarkoitus on välttää suorituksia tai aikaansaada perusteettomia palautuksia verojen, lakisääteisten eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksujen tai tullimaksujen kyseessä ollessa. (Laki Harmaan talouden selvityksiköistä 1207/2010, 2§.)

SKAL ry teki kyselyn vuonna 2009 koskien harmaata taloutta kuljetusalalla. Kyselyyn vastasi 282 jäsenyritystä. Vastaajien mukaan harmaan talouden tärkeimmät painopistealueet kuljetusalalla olivat muuttokuljetukset ja muut yksityisten kotitalouksien ostamat kuljetukset, liikenne Venäjällä ja muualla Itä-Euroopassa sekä rakennus- ja maanrakennusalan ostamat kuljetukset. Tärkeimpinä ilmenemismuotoina pidettiin pimeän työvoiman käyttöä, ulkomaisten liikennöitsijöiden laitonta toimintaa Suomen markkinoilla, pimeiden kuljetuspalveluiden myyntiä yksityiseen liikenteeseen rekisteröidyillä ajoneuvoilla, konkurssikeinottelua sekä kertakäyttöyritysten hyväksikäyttöä ja kirjanpidon ohittavaa kuljetuspalveluiden myyntiä luvanvaraisessa tavaraliikenteessä. Kyselyn mukaan harmaan talous kuljetusalalla vaikutti kilpailua vääristävästi, painoi alan palveluiden hintoja epäterveelle tasolle sekä pakotti alaa kohti epäterveitä toimintatapoja. (Hirvonen, Lith & Walden 2010, 110 – 115.)

Verohallinto kohdisti vuosina 2003 – 2009 kuljetusalaan 1287 verotarkastusta. Alla olevaan taulukossa on tarkasteltu tieliikenteen tavarankuljetukseen, liikennettä palvelevaan toimintaan sekä taksiliikenteeseen kohdistuneita tarkastuksia. Huomioitavaa on, että liikennettä palvelevan toiminnan tarkastuksilla löydetyn harmaan talouden määrästä yli 9 miljoonaa on tullut liikevaihdoltaan yli 10 miljoonan euron huolinta- ja rahtausliikkeiden salatuista tuloista. Puolet tieliikenteen tavarankuljetusta harjoittavien yritysten löydetyistä harmaasta taloudesta tuli liikevaihdoltaan 100 000 ja 2 000 000 välille sijoittuvista yrityksistä. (Hirvonen ym. 2010, 116.)

Taulukko 1. Verohallinnon vuosina 2003 – 2009 suorittamat tarkastukset

Toimiala	Tarkastuksia	Liikevaihto €	Pimeät palkat €	Salattu tulo €	Peitelty osinko €	Tarkastuksissa löydetty harmaa talous yht. €
Tieliikenteen tavarankuljetus	606	1 533 385 436	7 508 743	2 625 638	4 395 911	14 530 292
Liikennettä palveleva toiminta	352	2 499 493 681	2 215 023	9 812 698	1 353 964	13 381 685
Taksiliikenne	154	42 980 709	6 848 250	1 967 917	188 445	2 841 187

2 KULJETUSASIKKAAN VELVOLLISUUKSIIN LIITTYVÄT LAIT

Kuljetusasiakkaan velvollisuudet lisääntyivät merkittävästi Tavaraliikennelain muutoksen myötä 25.4.2013. Lakimuutoksen jälkimmäinen osa astui voimaan 1.7.2014. Lain muutoksen taustalla on Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma, jonka yhtenä merkittävänä osa-alueena on tehostettu harmaan talouden torjunta. Keinoina hallitusohjelmassa mainitaan mm. Tilaajavastuulain mukaisen selvitysvelvollisuuden helpottaminen verovelkarekisterin luomisen avulla, sekä Tilaajavastuulain uudistamistarpeet. Toimialakohtaisesti huomioidaan tilaajan ja aliurakoitsijan vastuu, laiminlyöntimaksujen korottaminen sekä tahallisten ja toistuvien laiminlyöntien voimakkaampi sanktiointi. (Valtiovarainministeriön www-sivut 2011). Työn aihepiiriin liittyvät läheisesti laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä, laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä sekä laki Harmaan talouden selvityksiköistä.

2.1 Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä

Kaupalliseen tavarankuljetukseen tiellä, kansainväliseen tavaraliikenteeseen ja näiden kuljetusten tilaamiseen sovelletaan lakia kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä. Aiemmin osa kuljetuksista oli vapautettu kuljetusten luvanvaraisuudesta. Luvanvaraisuudesta on voitu vapauttaa kuljetusmarkkinoihin vähäisen vaikutuksen omaava kuljetus, kokonaismassaltaan enintään 3,5 tn olevat ajoneuvot sekä ajoneuvo-yhdistelmät sekä alle 40 km/h nopeudelle sallitut kuljetusajoneuvot EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen 1. artiklan perusteella. Rakennustoiminnassa kuljetusten luvanvaraisuudesta on poikkeuksena ollut urakkakuljetusten lupavapaus, jos kuljetus on kuulunut ”yrityksen tavanomaiseen toimintaan” tai kuljetuksen osuus urakasta on ollut enintään 30 %. Jälkimmäinen sääntö on vapauttanut suuren osan maarakennustoiminnasta sekä muuttokuljetuksista liikenneluvanvaraisuudesta. Erityisesti tien päällä tapahtuvassa valvonnassa on kuljetuksen osuuden valvonta urakasta ollut hankalaa. Tämän vuoksi onkin ollut perusteltua laajentaa liikennelupapakkoa. (HE 193/2012 vp.)

2.2 Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä

Tilajaavastuulaki astui voimaan 1.1.2007. Lain säätämisen tarkoitus oli edistää tasa-vertaista kilpailua yritysten välillä, työehtojen noudattamisen parantamista ja luoda edellytykset yrityksen kyvylle varmistaa, että sopimuskumppanit täyttävät lakisääteiset velvoitteensa, niin sopimuspuolina kuin työnantajina. (HE 114/2006 vp.) Tilajaavastuulakia sovelletaan, kun käytetään Suomessa vuokrattua työntekijää tai alihankintasopimuksen tehneen työnantajan työkohteessa työskentelevää työntekijää, jonka työtehtävät liittyvät tilaajan toiminnassa tavanomaisiin toimintaan tai niihin liittyviin kuljetuksiin. Rakentamistoiminnassa lakia sovelletaan kaikkiin sopimusketjussa yhteisellä työpaikalla työsuorituksen sisältämän kokonaisuuden tilaajina toimiviin. (Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 2§).

2.3 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä

Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä astui voimaan 1.1.2011. Lain tarkoituksena oli perustaa Verohallintoon pysyvä Harmaan talouden selvitysyksikkö. Harmaan talouden selvitysyksikön tehtävänä verohallinnossa on edistää harmaan talouden torjuntaa tuottamalla ja jakamalla tietoa, sekä laatia viranomaiselle velvoitteidenhoitoselvityksiä organisaatioista ja niiden vastuhenkilöistä mm. kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lainmukaista liikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista varten. (HE 163/2010, vp. & Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä 1207/2010, 1 ja 6 §).

3 LAINSOVELTAMISALA

Tavaraliikennelakia sovelletaan kaupalliseen tavarankuljetukseen tiellä ja siihen tarkoitettujen kuljetusten tilaamiseen. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 1 §.) Tämän työn ulkopuolelle jätetään lain soveltamisalaan kuuluva kuljetusluvan vaativa kansainvälinen tavaraliikenne ja niihin liittyvät kuljetustilaukset. Suomessa tapahtuva kabotaasiliikenne käsitellään teoriassa, mutta kabotaasiliikenteen aiheuttamiin ongelmiin asiakkaan selvitysvelvollisuuden kannalta ei syvennytä työssä.

3.1 Mitä kuljetustilaajan on selvitettävä

Asiakkaan selvitysvelvollisuutta käsitellään kahdessa eri laissa. Tavaraliikennelaki määrittää asiakkaan selvitysvelvollisuudeksi, että kuljetuksen suorittajalla on liikennelupa, tai oikeus suorittaa kuljetus ilman lupaa. Liikennelupaa koskeva selvitys on rajattu tilaajiin, jotka on merkitty kaupparekisteriin. Kuljetuksen suorittajan oikeus suorittaa kuljetus kabotaasina, on myös selvitettävä. Lisäksi kuljetustilaajan on varmistettava, että kuljetuksen suorittaja on merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin arvonlisäverolain mukaisesti, mikäli kuljetuksen suorittaja on siihen velvollinen kyseessä olevasta myynnistä. Selvitysvelvollisuuden lisäksi kuljetustilaaja ei saa tehdä sopimusta, mikäli hän tietää tai pitäisi tietää, ettei sopimuksen toinen osapuoli aio täyttää työnantajalle lakisääteisiä velvoitteitaan. (HE 193/2012 vp. & Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 5a §.)

Lisäksi tilaajavastuulain mukaan tilaajan on ennen sopimuksen tekoa pyydettävä sopimuspuolelta selvitys ennakonperintärekisteriin ja arvonlisäverovelvollisen rekisteriin kuulumisesta, kaupparekisteriote tai sitä vastaavat tiedot, todistus verojen maksamisesta, verovelkatodistus tai selvitys verovelkaa koskevasta maksusuunnitelmasta, todistukset työeläkevakuutuksen ottamisesta ja suorittamisesta, selvitys erääntyneiden eläkevakuutusmaksuja koskevasta maksusopimuksesta sekä työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista. Rakentamistoimintaan liittyvän tilauksen kyseessä ollessa on tilaajan saatava myös todistus sopimuspuolen ot-

tamasta tapaturmavakuutuksesta. Tilaaja voi myös itse hankkia tiedot. (Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 4 ja 5§).

Tilaajavastuulaki on ollut voimassa jo useita vuosia. Sen vaatimukset alkavat olla jo tunnettuja. Asiakkaille tuleekin yllätyksenä se, että myös tavaraliikennelaki antaa määräyksiä selvitysvelvollisuudesta.

3.2 Milloin selvitystä ei tarvitse tehdä

Kuljetuksen tilaajaksi määritellään tavaraliikennelaisissa elinkeinonharjoittaja, julkisyhteisö, muu julkisoikeudellinen yhteisö tai vastaava ulkomailta toimivaa yritys. Yksityishenkilön ei siis tarvitse varmistaa kuljetuslupaa ennen kuljetustilauksen tekemistä. Kuljetustilaajan ei tarvitse tehdä selvityksiä, mikäli sovittu kuljetushinta on ilman voimassaolevaa arvonlisäveroa alle 500 euroa yhteensä kolmen kuukauden aikana tehdyissä kuljetussopimuksissa. Liikenneluvasta ei tarvitse tehdä selvitystä, mikäli alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ei ylitä 7500 euroa ilman arvonlisäveroa. Selvitystä ei myöskään tarvitse tehdä, jos sopimusosapuoli on valtio, valtion liikelaitos tai sen omistama yhtiö, Kansaneläkelaitos, Suomen Pankki, kunta, kuntayhtymä, kunnan tai kuntayhtymän kokonaan omistama yksityisoikeudellinen yhteisö tai yhtiö, seurakunta, seurakuntayhtymä, julkinen osakeyhtiö tai näitä vastaava ulkomainen yritys tai yhteisö. Mikäli tilaajan tekemästä edellisestä selvityksestä on kulunut alle kolme kuukautta, tilaajan ei tarvitse tehdä uutta selvitystä. Jos tilaajan ja sopimuspuolen sopimussuhteen voidaan katsoa olevan vakiintunutta kuluvana vuonna tapahtuneiden kuljetusten johdosta, voi tilaaja tehdä selvityksen kalenterivuositain. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 2 ja 5a §.)

Samoin tilaajan ja sopimuspuolen välinen vakiintunut sopimussuhde vapauttaa tilaajan selvitysvelvollisuudesta. Tällöin ensisijaisena edellytyksenä on perusteltu syy luottaa sopimuskumppaniin. Vakiintuneeksi katsotaan yli kolme vuotta harjoitettu yritystoiminta (HE 114/2006 vp.) Lisäksi laissa vapautetaan selvitysvelvollisuudesta silloin, kun tilaajalla on edellä mainittuihin poikkeuksiin rinnastettava syy luottaa

sopimuskumppaniin. Mikäli sopimus on voimassa yli 12 kuukautta, on sopimusosapuolen toimitettava todistus verojen maksamisesta, verovelkatodistus tai verovelkaa koskeva maksusuunnitelma sekä työeläkkeitä ja niiden maksamista koskevat todistukset 12 kuukauden välein. (Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 5§).

3.3 Mistä tarvittavat tiedot saa

Tavaraliikennelain mukaan kuljetuksen tilaajan on ennen sopimuksen solmimista selvitettävä onko kuljetuksen suorittajalla liikennelupa. Mikäli kuljetuksen suorittajalla ei ole liikennelupaa, on tilaajan selvitettävä, onko kyseistä kuljetusta lupa kuljettaa ilman liikennelupaa tai kabotaasina. Tavaraliikennelaissa kuljetuksen tilaajan vastuulle annetaan kuljetuksen suorittajan arvonlisäverovelvollisten rekisteriin kuulumisesta. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 5a §.) Tilaajavastuulain mukaan tilaajan on pyydettävä sopimuspuolelta selvitys arvonlisäverovelvollistenrekisteriin kuulumisesta. Toisaalta taas tilaajavastuulaki antaa mahdollisuuden tilaajalle itse hankkia tiedon arvonlisäverovelvollisen rekisteriin kuulumisesta, ennakonpidätysrekisteriin kuulumisesta sekä kaupparekisteriotteen tai kaupparekisteristä sitä vastaavat tiedot. Muut tarvittavat tiedot tilaajan on pyydettävä asiakkaalta ennen sopimuksen solmimista. (Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 5 §.)

Pääosan tiedoista tilaaja saa siis sopimusosapuolelta, joissain tapauksissa on kuitenkin nopeampaa tai halvempaa hakea osa tiedoista itse. Seuraavassa olen selvittänyt mistä vaadittuja tietoja saa.

3.3.1 Liikennelupa

Euroopan Unionin jäsenvaltion on tallennettava kansalliseen rekisteriinsä tiedot ainakin kaikista niistä yrityksistä, joille toimivaltainen lupaviranomainen on myöntänyt luvan harjoittaa maantienliikenteen ammattia. Kansallisessa rekisterissä on oltava yrityksen nimi ja oikeudellinen muoto, toimipaikan osoite, hyvää mainetta ja amma-

tillista pätevyyttä koskevan vaatimuksen täyttämiseksi nimettyjen liikenteestä vastaavien henkilöiden nimet ja tarvittaessa laillisen edustajan nimi, lupatyyppi ja luvan kattavien ajoneuvojen määrä. Tarvittaessa kansainvälisessä rekisterissä on oltava yhteisöluvan ja sen oikeaksi todistettujen jäljennösten sarjanumerot. Tämän lisäksi on joko suoraan käytössä tai viranomaisen pyynnöstä 30 työpäivän kuluessa oltava käytössä rekisteri kuljetustoimintaa johtamaan soveltumattomaksi julistettujen nimistä ja 6 artiklan 1 kohdan b mukaisten vakavien rikkomusten lukumäärästä, luokasta ja tyyppistä, joista on annettu tuomio tai seuraamus kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus 1071/2009, 16 artikla.) Asetuksessa asetetaan tiettyjen tietojen julkisesti käytettäväksi saattaminen. Valtakunnallinen liikennelupajärjestelmä eli VALLU on ELY-keskusten ja muiden liikennelupaasioissa toimivaltaisten lupaviranomaisten ylläpitämä ja käyttämä yhteinen rekisteri. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toimii VALLU:n rekisterinpitäjänä. VALLU sisältää lupakohtaiset tiedot sekä liikenteenharjoittajakohtaiset tiedot jokaisesta Suomessa olevasta tavarataksi- ja joukkoliikenteen yrityksestä. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen www-sivut 2014.)

Mikäli asiakas kysyy kuljetuksen suorittajalta liikennelupanumeron, hän voi tarkistaa Liikennelupakyselyllä onko kyseinen lupa voimassa. Kysely palauttaa liikenneluvan haltijan nimen, lupalajin, luvan tilan ja voimassaoloajan. Mikäli lupanumeron täyttää virheellisesti tai lupa on rauennut tai se on peruutettu kysely palauttaa tuloksena saman virheilmoituksen, ”Antamallasi lupasopimustunnuksella tai lupanumerolla ei löytynyt tietokannasta yhtään riviä. Tarkista lupasopimustunnus tai lapanumero.” Liikenteenharjoittajahaulla taas voi hakea tietoa yrityksen nimen tai y-tunnuksen perusteella. Toiminimen luvanhaltijan haku suoritetaan sukunimen ja etunimien perusteella. Tarvittaessa halua voi täsmentää valitsemalla liikennetyypin tai liikenneluvan numeron. Tämä kysely palauttaa kyselyajankohtana voimassa olevien liikennelupien lajin, ajoneuvoluokan, lupien lukumäärän ja taksiluvista asemapaikkatiedon. Mikäli yrityksellä ei ole liikennelupia hakuhetkellä tai ne ovat rauenneet tai peruttu, ohjelma antaa saman virheilmoituksen ”Antamillasi hakuehdoilla ei löytynyt yhtään liikenteenharjoittajaa. Tarkenna hakuehtoja ja yritä uudelleen.” (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen www-sivut 2013.)

3.3.2 Ennakkoperintärekisteri

Veron alaisesta tulosta toimitetaan ennakkoperintä. Kaikenlainen palkka, palkkiot, etuudet ja korvaukset, jotka saadaan työ- tai virkasuhteessa saadusta työstä ovat ennakkoperintälain mukaista palkkaa. Työnantaja suorittaa palkasta ennakonpidätyksen ja maksaa sosiaaliturvamaksun. Elinkeinoharjoittajalle maksetaan palkan sijaan työkorvausta työstä, tehtävästä tai palveluksesta, jota ei tehdä työsuhteessa. (Kaari & Huolman-Lakari 2005, 8-14).

Ennakkoperintärekisteriä ylläpitää verohallinto. Rekisteriin voidaan merkitä myös aloittava yrittäjä, jonka toiminnan ei ole vielä tarvinnut alkaa rekisteröintiä haettaessa. Ennakkoperintärekisteriin merkintä vaatii ansiotarkoituksessa harjoitettua tulonhankkimistoimintaa jonka ei kuitenkaan tarvitse olla jatkuvaa. Ilmoittautuminen tapahtuu yrityksen perustamisilmoituksella. Ennakkoperintärekisteriin hakeutuminen ei ole pakollista, eikä rekisteristä puuttuminen estä yrityksen toimintaa. Rekisteristä voidaan poistaa yritys sen omasta pyynnöstä, toiminnan lopettamisen seurauksena tai siksi, ettei yritys ole koskaan aloittanut toimintaa. Mikäli yritys laiminlyö kirjanpitovelvollisuutensa, verotukseen liittyviä muistiinpanovelvollisuuksiaan tai verojensa maksun, voidaan yritys poistaa ennakkoperintärekisteristä. Rekisterissä on nähtävissä seuraava tarkistuspäivä, joka yleisesti on helmikuun viimeinen päivä. Tarkistuspäivä voi olla myös jokin muu verotoimiston harkinnanvarainen päivä. Suorituksen maksaja voi luottaa kerran yhteisötietojärjestelmästä katsomaansa tietoon tarkistuspäivään asti (Kaari ym. 2005, 19 – 22.)

Elinkeinotoimintaa, maataloutta, muuta tulonhankkimistoimintaa harjoittava sekä tekijänoikeuskorvausten saaja voidaan rekisteröidä ennakkoperintärekisteriin. Hakeutuja saa Y-tunnuksen, jos sitä ei aiemmin hänellä ole ollut. Ennakkoperintärekisteriin kuulualta ei tarvitse pidättää tekijänoikeuden tai muun vastaavan käyttämisestä, käyttöoikeuden luovuttamisesta maksetusta korvauksesta tai työkorvauksesta ennakonpidätystä. Ennakkoperintärekisteriin kuulumisen kertoo, että rekisteriin merkitty toimija huolehtii itse veroistaan maksamalla ennakkoveroa Verohallinnolle. Mikäli suorituksen saaja ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin, tulee ennakonpidätys toimittaa arvonlisäverolla vähennetystä määrästä 13 %:n suuruisena, paitsi luonnolli-

selle henkilölle maksettavasta työkorvauksesta ennakonpidätys toimitetaan 60 % suuruisena. (Koponen 2005, 228.)

3.3.3 Arvonlisäverovelvollisten rekisteri

Arvonlisävero on kulutusvero. Se luokitellaan verojärjestelmässä yleiseksi ja välilliseksi veroksi. Veron yleisyys tarkoittaa sitä, että arvonlisävero kohdistuu laajaan joukkoon. Välillisellä verolla taas tarkoitetaan sitä, että vero vyörytetään lopullisen kuluttajan rasiin. Arvonlisäveroa suoritetaan sekä tavaroiden että palveluiden myynistä. Myyjä lisää arvonlisäveron myyntihintaan ja perii sen asiakkaalta myynnin yhteydessä ja tilittää arvonlisäveron valtiolle. Arvonlisäveron suorittamisvelvollisuus on jakaantunut koko tuotanto- ja jakeluketjulle. Liiketoiminnan muodossa tavaroiden ja palveluiden myyntiä, maahantuontia, yhteisöhankintaa, vuokrausta ja näihin rinnastettavaa toimintaa harjoittavat ovat arvonlisäverovelvollisia. (Murtomäki 2010, 9 – 11).

Arvonlisäverovelvolliseksi on rekisteröidyttävä. Rekisteröinnillä ei ole verovelvollisuutta perustavaa merkitystä, vaan rekisteröinti ainoastaan todentaa verovelvollisuuden. Vapaaehtoinen hakeutuminen kuitenkin perustaa verovelvollisuuden. Arvonlisäverovelvollisuus ja siihen liittyvät oikeudet syntyvät harjoitetun liiketoiminnan perusteella. Käytännössä vasta rekisteröinnin jälkeen voi hoitaa velvollisuuksia tai käyttää oikeuksia. Verovelvollisen on annettava perustamisilmoitus ennen liiketoiminnan aloittamista. Rekisteriin voidaan merkitä jo siitä lukien, kun verovelvollinen alkaa hankkia tavaroita ja palveluita liiketoimintaa varten. Vapaaehtoinen verovelvollisuus voidaan rekisteröidä kuitenkin hakemuksen saapumispäivästä tai velvollisen itse ilmoittamasta, tätä myöhemmästä päivästä. (Murtomäki 2010. 34 – 35).

Liikevaihdon ylittäessä yli 8500 euroa on toimintaa harjoittavan ilmoitettava arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkitty ilmoittaa arvonlisäveron tiedot verohallinnolle kausiveroilmoituksella ja maksaa arvonlisäveron verotilille. (Verohallinnon www-sivut 2013.) Rekisteritiedusteluista

verohallinnosta saa tiedon puhelimitse. Lisäksi arvonlisäverovelvollisten rekisteriin kuulumisen voi tarkistaa YTJ:stä.

3.3.4 Kuljetuksen suorittajan lakisääteiset velvollisuudet työnantajana

Kuljetustilaajan ainoana keinona tämän selvitysvelvollisuuden tutkimiseen, on oikeastaan kuljetuksen suorittajan tarjoama hinta. Mikäli hinta on niin edullinen, että herää epäily, ettei työntekijälle makseta työehtosopimuksen mukaista palkkaa, tulisi asiasta pyytää lisäselvitys. Mikäli tilaaja tällaisessa tapauksessa tekee sopimuksen ilman lisäselvityksiä, hän rikkoo lakia. Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on 15.11.2013 pyytänyt kannanottoa SKAL ry:ltä eräiden kuljetusten hinnoitteluperusteista. SKAL ry on vastauksessaan maininnut, ettei tyhjentävää listasta yksikkökustannusten muodostumiseen eri kuljetustehtävissä voida antaa. Yksikkökustannuksiin vaikuttavat mm. käytetty kalusto, kuljetusreitti ja sen olosuhteet, sekä näiden vaikutus muuttuviin kustannuksiin, kuljetustehtävään kuluva aika mukaan lukien lastaukseen ja purkamiseen kuluvan ajan, käytettävän ajoneuvon vuotuisen suorite kilometreissä, tunneissa ja kuljetusmäärissä, ajoneuvon täyttöaste ja keskimääräinen kuormakoko sekä kuljetuksen ajankohta. Autoliikenteen Työnantajaliitto ry on samaan kyselyyn ottanut kantaa koskien työntekijän työehtosopimuksen palkkaa ja sitä kautta työntekijästä aiheutuvia kustannuksia koskien. Näiden perusteella Skal on lausunut, että tiettyyn kuljetukseen on mahdotonta antaa yksikkökustannuksiin perustuvia kuljetushintoja ilman syvällistä tietoa ajotehtävästä ja sitä suorittavasta yrityksestä. (SKAL ry:n www-sivut 2013).

3.3.5 Kaupparekisteriote

Kaupparekisteri on Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämä virallinen ja julkinen rekisteri yrityksistä. Kaikista yritysmuodoista rekisteröidään ainakin yrityksen nimi, kotipaikka, toimiala, ketkä edustavat yritystä sekä yrityksen osoite. Lisäksi yritysmuotokohtaisesti kaupparekisteriin merkitään kaupparekisterilain mukaisesti muutakin. Kaupparekisteriin rekisteröimisellä on myös oikeutta luovia vaikutuksia. Esi-

merkiksi osakeyhtiö ja osuuskunta syntyvät, kun ne rekisteröidään. (Koponen 2005,230 & Patentti- ja Rekisterihallituksen www-sivut 2014.)

Elinkeinonharjoittaja merkitään julkiseen rekisteriin pääsääntöisesti oman ilmoittautumisensa perusteella. Lisäksi kaupparekisteriin merkitään kaupparekisteriviranomaisen vastaanottamia ilmoituksia ja tiedonantaja tuomioistuimien ja muiden viranomaisten toiminnan pohjalta. (Patentti- ja Rekisterihallituksen www-sivut 2014.) Kaupparekisterilaissa määritellään tiedot, joita eri yritysmuodoista on tallennettava kaupparekisteriin. Lain mukaan kaupparekisterin rekisteriviranomaisena toimii Patentti- ja Rekisterihallitus. Kaupparekisteriin merkityistä tiedoista on jokaisella oikeus saada tietoja, otteita ja todistuksia.(Kaupparekisterilaki 129/1979, 1 - 1a§).

Virre-tietopalvelusta saa ostaa sähköisen kaupparekisteriotteen pankkitunnuksilla tai luottokortilla. Otteita ja todistuksia saa myös Patentti- ja rekisterihallituksen asiakaspalvelussa, maistraateista sekä osasta ELY-keskuksia. (Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut 2014b.) Kaupparekisteriotteen sijaan tilaajalla on oikeus hyväksyä muun kuin viranomaisen antama selvitys tai todistus, jos sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä (Laki tilaajan selvitysvastuusta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 5§ 3 mom.)

3.3.6 Todistus verojen maksamisesta, työeläkkeiden ottamisesta ja työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta

Jos Verohallinnon asiakas antaa veroja koskevat ilmoitukset oikeaan aikaan sekä maksaa veronsa ajoissa sekä oikean suuruisina, antaa Verohallinto todistuksen verojen maksamisesta. Verovelkatodistus annetaan asiakkaalle, jolla on erääntyneitä veroja suorittamatta, kausiveroilmoituksia antamatta, alijäämää verotilillä, verovastuuseen perustuvaa verovelkaa, verorikokseen perustuvaa vahingonkorvausvelkaa, Verohallinnon kanssa tehty maksujärjestely tai verovelkaa yrityssaneerausessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä. (Verohallinnon www-sivut 2014a.) Todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus on kuljetuksen tilaajan pyydettävä kuljetuksen suorittajalta. Kuljetuksen suorittaja saa oman tilanteensa mukaan joko todistuk-

sen verojen maksamisesta tai verovelkatodistuksen soittamalla verohallinnon palvelunumeroon tai tilaamalla sen sähköisen asioinnin kautta verohallinnon www-sivuilta. Todistuksella olevan varmennusnumeron perusteella kuljetuksen tilaaja voi varmistaa todistuksen aitouden tarvittaessa. (Verohallituksen www-sivut 2014a)

Verovelkojen selvitys kohtaa tilaajavastuulaissa ollaan muuttamassa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia niin, että Verohallinnon ylläpitämästä verovelkarekisteristä olisi jokaisella oikeus saada tietoja. (HE 204/2013 vp.) Hallitus hyväksyi syksyllä 2014 muutokset lakiin verotustietojen julkisuudesta. Tämän seurauksena otetaan 1.12.2014 käyttöön julkinen palvelu nimeltä verovelkarekisteri. Siihen päästään Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän verkkopalvelun kautta. Verovelkarekisterissä julkaistaan yrityksen tai elinkeinoharjoittajan yli 10 000 euron suuruista verovelosta tieto ilman euromäärää. Samoin ilmaistaan mikäli yrittäjä tai elinkeinoharjoittaja on laiminlyönyt kausiveroilmoituksen antamisen viimeisten 6 kuukauden aikana. Tiedot päivittyvät automaattisesti, kun maksu tai kausiveroilmoitus on saapunut Verohallinnolle, eikä rekisteriin jää pysyvää merkintää. Mikäli yritys on tehnyt Verohallinnon kanssa maksujärjestelysopimuksen, ei verovelkatietoa julkaista verovelkarekisterissä. Elinkeinoharjoittajien ja kuolinpesien, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa, tietoja saa katsoa vain Katso-tunnisteella tunnistautuneet käyttäjät tilaajavastuu- ja hankintalain mukaisiin tarkoituksiin. Yritysten tiedot ovat sen sijaan julkisia (Verohallinnon www-sivut 2014b.)

Työnantajan velvollisuus on kustantaa ja järjestää työntekijälleen lain mukainen eläketurva Suomessa tehdystä työstä. (Työntekijän eläkelaki 395/2006, 1§). Todistuksen työeläkkeiden ottamisesta ja maksamisesta kuljetuksen tilaajan on pyydettävä kuljetuksen suorittajalta. Kuljetuksen suorittaja saa todistuksen otetuista työeläkkeistä ja niistä suoritetuista maksuista omalta työeläkeyhtiöltään.

Eläketurvakeskuksen keskusrekisterissä, jota teknisesti yllä pitää Arek Oy löytyy eläkevakuutuksen voimassaolon perustiedot. Kaikista eläkevakuutuksen ottaneista työnantajista on tiedot työnantaja- ja vakuutusrekisterissä sekä tiedot vakuutusten voimassaolosta. Vakuutusmaksuja ja maksusopimuksia koskevat tiedot sen sijaan

ovat hajautetusti kunkin eläkelaitoksen omissa rekistereissä. Työeläkealan kanssa selvitetään mahdollisuutta saada tiedot YTJ:n kautta, mutta tämä vaatii lainsäädäntömuutoksia osittainkin toteutuessaan. (Järvinen, Lähde & Hjelt 2014, 32.)

Kuljetuksen tilaajan tulee selvittää työhön sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot. Tiedot antaa kuljetuksen tilaajan sopimuskumppani. Työehtosopimus on joko yleissitova tai työnantajaa työehtosopimuslain 436/1946 perusteella sitova tai muu sellainen työehtosopimus, jota työnantaja käytännössä soveltaa. Tämän lainkohdan on tarkoitus kattaa työnteon keskeiset ehdot. Tarkoitus ei ole, että täsmälliset, työntekijän henkilökohtaiset palkkatiedot kävisivät ilmi tilaajalle. (HE 114/2006 vp.)

3.3.7 Tapaturmavakuutus

Tilaajavastuun vaatimus voimassa olevasta tapaturmavakuutuksesta koskee rakennustoimintaan liittyvän tilaajan vastuuta. Rakennustoimintaan liittyvän tilaajan sopimuskumppanin on tapaturmavakuutuslain mukaisesti otettava tapaturmavakuutus työsuhteessa oleville työntekijöille. Todistuksen vakuutuksesta ja sen sisällöstä saa myöntäneeltä vakuutusyhtiöltä vakuutuksenottaja. (HE 18/2012.)

3.4 Tietoja tarjoavat tahot

Tilaaja voi hankkia itse tilaajavastuulain mukaiset tiedot. Viranomaisten antamien selvitysten lisäksi tilaajalla on oikeus hyväksyä muun yleisesti luotettavana pidetyn arvioijan tai tietojen ylläpitäjän antaman selvityksen (Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 5 § 3 mom.) Edellä on lueteltu yksittäisten tietojen tarjoajia. Lisäksi on olemassa erilaisia tietojärjestelmiä, joista löytyy kerralla useampia vaadittavia tietoja. Näiden tietojärjestelmien käyttö vähentää asiakkaan hallinnollista kuormitusta selvitysvelvollisuuden hoidossa.

3.4.1 Patenti- ja rekisterihallitus

Patenti- ja rekisterihallituksen jäljempänä PRH:n vastuulla on kaupparekisterin ylläpito. Paikallisviranomaisina kaupparekisteriasioissa toimivat maistraatit ja työvoima- ja elinkeinokeskukset. PRH:lla ja verohallinnolla on yhteinen yritys- ja yhteisötietojärjestelmä eli YTJ. Se sisältää verohallinnon rekisterin, ennakonperintä- ja arvonnäkövelvollisten rekisterin, työnantajarekisterin ja kaupparekisterin. YTJ on Internetissä toimiva ilmainen tietopalvelu. Tämän lisäksi kaupparekisteritietoja voi saada online-palveluna, cd-rom levyllä, yhteistyökumppanien palveluna, EBR-palveluna eli eurooppalaisten kaupparekisterin yhteisenä palveluna, asiakirjatilauksena ja puhelinpalveluna. (Hallituksen esitys 114/2006.) YTJ tarjoaa perustiedot suomalaisista yrityksistä, yhteisöistä ja säätiöistä. PRH:n Virre-tietopalvelusta saa laajemmat kaupparekisteritiedot.

3.4.2 Muita tietoja tarjoavia tahoja

Kauppalehti vastaa ePortin asiakaspalvelusta, myynnistä ja markkinoinnista. Kyseessä on Internetpalvelu, joka kokoaa yli 20 viranomaisen ja yrityksen tuottamat asiakirjat ja tiedot. Tiedot tulevat reaaliaikaisina suoraan PRH:n tietokannasta. Palvelu on suunniteltu yritysten ja julkisen hallinnon käyttöön ja se on maksullinen. Suomen Asiakastieto Oy on elinkeinoelämän omistama yritys- ja luottotietoyhtiö. Se hankkii tietonsa luotettavilta yhteistyökumppaneilta, julkisista rekistereistä sekä kaupparekisteristä. Suomen Asiakastieto Oy on mukana kansainvälisessä toiminnassa ja sen kautta voi tilata myös ulkomaisista yrityksistä kaupparekisteriotteita. Suomen Asiakastieto Oy:stä voi ostaa ja tilata tietoja ilman erillistä asiakassopimusta, mutta sopimusasiakkaat saavat yksilöidympiä tietoja. Rakennusalalla tilaajavastuulain mukaisen selvitysvastuun täyttämiseen on kehitetty useita sähköisiä järjestelmiä ja palveluita kuten Rakentamisen Laatu RALA ry:n tietopankki, Suomen tilaajavastuu Oy ja Henkilö- ja Yritysarviointi Seti Oy. (Hallituksen esitys 18/2012.)

3.5 Tietojen säilytys

Tilaaajan on säilytettävä tilaajavastuulain mukaiset selvitykset ja todistukset vähintään kaksi vuotta siitä, kun sopimusta koskeva työ on päättynyt. (Laki tilaaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 5 §). Tavaraliikennelaissa sen sijaan ei ole suoranaista mainintaa liikennelupa selvityksen säilytysajasta. Päivämäärätyllä tulosteella tilaaja kuitenkin pystyy osoittamaan tehneensä vaaditun selvityksen ennen työntilaamista.

4 VALVONTA

Tilaajavastuulain valvonnasta vastaa Etelä-suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue. Tilaajavastuutarkastajia oli vuonna 2013 n. 30. Valvonnassa suoritetaan yhteistarkastuksia verottajan, poliisin ja Eläketurvakeskuksen kanssa. Tavaraliikennelain 5a §:n mukaista tilaaajan selvitysvelvollisuutta valvoo poliisi ja tulli (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 5a §).

4.1 Valvovat viranomaiset

Verohallinto tekee pääosan verovalvonnasta verotuksen yhteydessä yhdistelemällä ja vertailemalla saamiaan tietoja. Tämän lisäksi tehdään verotarkastuksia. Eläketurvakeskus valvoo työnantajien ja yrittäjien työeläkkeitä eläkelaitosten kanssa yhteistyössä. Työsuojeluviranomainen valvoo työsuhteiden ehtoja. Aluevirastojen työsuojelun vastuualueet valvovat ulkomaisen työvoiman käyttöä. (Järvinen, ym. 2013, 10 - 14.) Tavaraliikennelain mukaista kuljetuksen tilaaajan selvitysvelvollisuutta valvoo poliisi ja tulli. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 5a §) Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on toimivaltainen tavara- ja joukkoliikennelupaviranomainen. Toimivaltaisen lupaviraston on peruutettava liikennelupa määrääjäksi tai kokonaan, jos luvanhaltija ei enää täytä liikenneluvan myöntämisen edellytyksiä, liikenteestä vastaava ei täytä vaadittuja edellytyksiä tai kuljetusyrityksen toimitusjohtaja,

vastuunalainen yhtiömies tai Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain mukainen organisaatiohenkilö ei ole enää hyvämaineinen tavaraliikennelain 9 pykälässä tarkoitetulla tavalla. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 20§.)

4.2 Laiminlyönnin seuraukset

Mikäli kuljetuksen tilaaja tilaa kuljetuksen tekemättä tavaraliikennelain 5 a §:ssä tarkoitettua selvitystä, tai tehdyn selvityksen perusteella on selvää tai muutoin tietää, ettei kuljetuksen suorittaja täytä 5 a §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä, voidaan tilaaja tuomita kuljetuksen tilausrikkomuksesta sakkoon. Mikäli tilaaja saa selville, ettei kuljetuksen suorittajalla ole tarkoitus täyttää lakisääteisiä velvollisuuksiaan työnantajana, voidaan kuljetuksen tilaaja tuomita samoin sakkoon tilausrikkomuksesta. (Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006, 32§ 3 mom.) Asiakkaan kannalta huomioitavaa on, että kuljetusten tilaajavastuun valvonta- ja seuraamusjärjestelmä on järjestetty erilailla kuin tilaajavastuulain vastaava. (TEM julkaisu 2014, 16).

Tilaaja voidaan määrätä maksamaan laiminlyöntimaksua tilaajavastuulain mukaisten selvitysten laiminlyönnistä. Laiminlyöntimaksun suuruus on 1 600 – 16 000 euroa. Laiminlyöntimaksua määrättäessä otetaan huomioon rikkomuksen laatu, laajuus, aste ja solmitun sopimuksen arvo. Vähäisissä tapauksissa laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä. Rakentamistoiminnassa on korotettu laiminlyöntimaksu, jonka suuruus on vähintään 16 000 euroa ja enintään 50 000 euroa (Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 9 – 9a§). Alla olevassa taulukossa on tietoa tarkastusten määrästä ja määräytyistä laiminlyöntimaksuista. Rakentamistoiminnassa korotettua laiminlyöntimaksua ei ollut määrätty vielä 31.1.2013 mennessä. (Järvinen, ym. 2013, 11)

Taulukko 1. Tehdyt tarkastukset ja laiminlyöntimaksut 2008 - 2012

Vuosi	Tarkastukset	Laiminlyöntimaksut kpl	Laiminlyöntimaksut summa	Sanktioidut sopimukset
2008	985	107	579600	ei tilastoitu
2009	789	81	440200	121
2010	872	94	591000	136
2011*	675	56*	516200*	81*
2012*	885	59*	579200*	91*

*prosessi kesken, tilanne 31.1.2013

4.3 Oikeuskäytäntö

Koska lait ovat olleet niin vähän aikaa voimassa, ei asiaan liittyviä oikeustapauksia ole vielä paljon. Lähinnä löytyvät oikeustapaukset liittyvät tilaajavastuulakiin. Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt vuonna 2013 tapauksen 191, joka liittyy tilaajavastuulakiin, mutta on mielestäni kiinnostava myös ajatellen tavaraliikennelain vaatimuksia tällä hetkellä. Kyseissä tapauksessa oli kyse tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä.

Kyseisessä tapauksessa Metsähallitus oli tilannut virolaiselta Sauron Grupp Oü:ltä taimikonhoitotyötä. Kyseessä on työvoimavaltainen käsityö, jossa työntekijät saattavat vaihtua paitsi ennen töiden alkua myös urakoinnin aikana. Tilaaja oli täyttänyt tilaajavastuulain mukaisen selvitysvelvollisuutensa hankkimalla E101/A1 – todistukset joistakin Sauron Grupp Oü:n työntekijöistä ennen sopimuksen tekemistä. Lisäksi tilaaja oli jättänyt hankkimatta todistuksen verojen maksamisesta sillä perusteella, että alihankkija oli noin kuukautta aiemmin alihankintasopimuksen tekemistä merkitty Suomen ennakonpidätysrekisteriin ja alihankkija oli esittänyt ennen sopimuksen tekoa kotimaansa veroviranomaiselta todistuksen verojen maksamisesta. Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue oli 8.9.2011 päätöksellään mää-

rännnyt Metsähallituksen maksamaan tilaajavastuulain mukaista laiminlyönti maksua yhteensä 9 800 euroa (Korkeimman hallinto-oikeuden www-sivut 2013.)

Tapausta käsiteltiin eri oikeusasteissa. Tapauksessa pohdittiin voidaanko tilaajavastuulain mukainen laiminlyöntimaksu langettaa, kun tilaaja, tietoisena työvoimavaltaisella alalla alihankkijan työntekijöiden vaihtumismahdollisuudesta, ei ollut ottanut sopimuksessa huomioon sopimuksessa työntekijöiden vaihtuvuudesta johtuvaa tarvetta hankkia E101/A1 todistuksia uusien työntekijöiden kohdalta. Lisäksi tilaaja ei ollut ottanut sopimukseen purkavaa ehtoa siltä varalta, että alihankkija laiminlöisi velvoitteensa hankkia sopimuskauden aikana aloittavien työntekijöiden osalta E 101/A1 – todistukset (Korkeimman hallinto-oikeuden www-sivut 2013.)

Hallinto-oikeus totesi, että toisin kuin valittaja on esittänyt, selvitysvelvollisuus kattaa paitsi sopimuksen tekohetken, myös tämän jälkeen sekä töiden aloittamisen jälkeä työskentelyn aloittavien työntekijöiden todistusten selvitysvelvollisuuden. Hallinto-oikeus katsoi myös, että vaikka kyseessä oli vain vähän aikaa sitten ennakkopereintärekisteriin Suomessa rekisteröity yritys, jolla ei voinut olla erääntyneitä veroja Suomessa tai mahdollinen verotoimistosta annettu hyväksyntä valittaja menettelylle, ei Metsähallituksen tilaajavastuulain mukainen selvitysvelvollisuus ollut poistunut (Korkeimman hallinto-oikeuden www-sivut 2013.)

Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan puuttuviin E101-todistuksiin vaikutti seuraavat seikat. Metsähallitus oli antanut Sauron Grupp Oü:n aloittaa työt kohteissa työntekijöillä, joiden todistukset oli tutkittu. Sauron Grupp Oü:lle on annettu itsenäisesti oikeus tehdä töitä sopimuksen mukaisissa paikoissa haluamallaan ajalla. Kohde ei ole ollut Metsähallituksen työpaikka, eikä sillä ole ollut mahdollisuutta valvoa alihankkijan toimintaa laajalla metsikköalueella. Metsähallituksella ei ole ollut aihetta epäillä, että yritys käyttäisi myöhemmin henkilöitä, joista ei ole esitetty todistusta. Koska Metsähallitus ei ole ollut tietoinen taimikonhoitotyöhön kesken sopimuskauden osallistuneista henkilöistä, se ei ole voinut vaatia ja tarkastaa E 101-todistuksia näiden henkilöiden osalta. Alle 12 kuukauden pituisen sopimuskauden aikana ei Metsähallituksella ole ollut velvollisuutta tutkia ovatko yhteistyöyrityksen kaikki tilaajavastuulain mukaiset todistukset asianmukaiset koko sopimuskaudelle. Tilaaja-

vastuulain mukaan on sopimuskumppanin velvollisuus toimittaa tilaajalle uusilla todistuksilla 12 kuukauden välein varmistus siitä, että on yhtä luotettava kuin sopimuksen tekohetkelläkin. Metsähallituksella ei ole ollut tiedossa, että Sauron Grupp Oü ei ole toiminut tilaajavastuulain mukaisesti sopimussuhteen edetessä. Metsähallitus vetosi suulliseen sopimukseen, mutta tämä sopimus ei ole asiassa johtanut siihen, että Sauron Grupp Oü olisi hankkinut kysymyksessä olevat todistukset asianmukaisesti. Sopimukseen ei ole otettu purkavaa ehtoa sen varalta, että alihankkija laiminlöisi velvollisuutensa hankkia E 101/ A1-todistukset. Verovelkaa koskien korkein hallinto-oikeus toteaa, ettei laki anna tilaajalle yksittäisen todistuksen tai selvityksen osalta vedota 5 §:n 4 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun luottamusperusteeseen. Näillä perusteilla korkein hallinto-oikeuden totesi, ettei muutokseen ollut perusteita ja laiminlyöntimaksu jäi voimaan. (Korkeimman hallinto-oikeuden www-sivut 2013)

5 TOIMINTATUTKIMUS

Tutkimuksen aluksi suoritettussa puhelinkyselyssä selvisi hyvin nopeasti, ettei asiakkailla ollut tietämystä tavaraliikennelain vaatimuksesta tutkia kuljetusluvan voimassa oloa. Tämän vuoksi puhelinkyselyä ei jatkettu, vaan lähdettiin selvittämään lakimuutoksen aiheuttamia muutoksia asiakkaan kanssa, jolla oli usean vuoden kokemus tilaajavastuulain mukaisten selvitysten hoidosta. Asiakkaan kanssa käytiin haastattelussa läpi mitä asiakkaan täytyy selvittää ennen kuljetustilauksen tekemistä, sekä mistä tiedot saa. Asiakas halusi tietää vaikuttaako kuljetusluvan voimassa olotarkistus Verohallinnon ohjeistukseen koskien rakennustyömaalle tilapäisesti tavaraa tuovien tarpeeseen pitää tunniste korttia.

Otin yhteyttä asian johdosta verohallintoon ja sain sieltä työsuojeluhallinnon päivitetyn muistion koskien työmaalle tavaraa tuovien kuljettajien velvollisuutta käyttää tunniste korttia ja merkitsemistä luetteloon. Muistion mukaan aiemmasta kahtena perättäisenä kuukautena kerran tavaraa tuovan on pidettävä tunniste korttia, tulkinta on tarkentunut niin, että tunniste vaaditaan, kun kuljettaja osallistuu työntekoon työ-

maalla. Työnteoksi katsotaan muualla kuin autonlavalla tai välittömässä läheisyydessä tapahtuva työskentely. Esimerkiksi elementtien purku muualle kuin varastopaikkaan, on työskentelyä työmaalla elementtien kuljettajalle. (Työsuojeluhallinnon www-sivut 2014).

Tavaraliikennelain mukaan kuljetustilausta ei saa tehdä, jos tilaaja tietää tai pitäisi tietää, ettei kuljetuksen suorittaja aio täyttää lakisääteisiä velvoitteitaan työnantajana. Tärkein tämän kohdan selvityskeino tilaajalle on kuljetuksen hinta. Yksiselitteisen hinnan antaminen, joka koskisi kaikkia kuljetuksia, on kuitenkin mahdotonta, kuten käy ilmi aiemmin työssä esitellystä SKAL ry:n lausunnosta.

Syksyllä 2013 Etelä-Pohjanmaan Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristövirasto suoritti vuosivalvonnan 15 500 luvanhaltijan veroihin sekä lakisääteisiin eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksuihin liittyen. Laiminlyöntejä löytyi 1175 yrityksellä. Valvontajakson päätyttyä kesä-heinäkuussa 2014 oli 689 yritystä joko hoitanut asian- sa määrättyssä ajassa tai puutteet olivat vähäisiä. Liikenneluvat peruutettiin 312 yritykseltä ja 112 yrityksen liikennelupa raukesi valvontajakson aikana. Valvontaprosessi oli edelleen kesken 62 yrityksellä. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2014.) Jatkossa ELY-keskus suorittaa tarkastukset yhteistyössä Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön kanssa. Niiden luvanhaltijoiden, joiden velvoitteiden hoitamisen puutteita ei korjata määrääjässä, luvat perutaan. Tämä asiakkaiden on hyvä ottaa huomioon erityisesti vakiintuneessa asiakassuhteessa vuosittain tapahtuvassa valvonnassa. Mielestäni tämä tulisi myös asiakkaan huomioida purkavana ehtona sopimuksessa, kun tulkitsee Korkeimman hallinto-oikeuden 2013:191 tapausta.

Tavaraliikennelaki ei anna selkeää aikaa kuljetuslupa selvityksen säilytykselle tai muodolle. Näin ollen pelkkä päiväyksen ylöslaittaminen riittäisi, mutta oikeustapausten ja tarkemman ohjeistuksen puuttuessa, noudattaisin itse tilaajavastuulain antamia ohjeita. Seuranta on näin omasta mielestäni helpompaa ja lisäksi olemassa olevien mietintöjen perusteella mietitään vaatimusten siirtoa yhteen lakiin. Tämä olisi mielestäni asiakkaidenkin etu.

Asiakkaan kanssa käytiin lävitse myös kuljetusliikkeiden tuntemusta omista vastuis-
taan tilaajavastuulain vaatimuksia koskien. Etelä-Suomen aluehallintoviraston tilaa-
javastuuvalvonta teki vuonna 2013 tarkastuksen 123 Suomessa toimivassa kuljetus-
alan yrityksessä. 63 prosentissa näistä löytyi laiminlyöntejä tilaajavastuulain noudat-
tamisessa. Usein ongelmat liittyivät, joko siihen, ettei suomalainen yritys osannut
hankkia ulkomaisilta yrityksiltä oikeanlaisia selvityksiä, tai yrittäjä ei ole tiennyt, että
myös silloin, kun vain osa kuljetuksesta tapahtuu Suomessa, tulee tilaajavastuulakia
noudattaa. (Oksanen 2014) Asiakkaan tulee huomioida sopimusmuotoilussa myös
tämä turvatessaan omaa vastuutaan.

6 TULOKSET

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tulee aineiston teoreettinen riittävyys olla hyvä eli
tutkimusongelman kannalta tulee aineistossa olla esillä olennaiset piirteet. Kvalitatiivisessa
tutkimuksessa työn vaiheittaisuus ei ole yhtä selkeää kuin kvantitatiivisessa
tutkimuksessa. Aineiston kerääminen, käsittely ja analyysi lomittuvat. Jos analyysi
osoittaa, että aineisto on täydennettävä, hankitaan lisäaineistoa, jonka jälkeen analyysia
jatketaan. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa analyysia on kyettävä arvioimaan eli
lukijan on oltava mahdollista seurata tutkijan päättelyä. Analyysi on oltava toistetta-
vaa eli luokittelu- ja tulkintasääntöjen on oltava yksiselitteisiä. Tutkimuksen reliabili-
teetti eli mittaustuloksen toistettavuus on kvalitatiivisessa tutkimuksessa ymmärret-
tävässä analyysin toistettavuuden vaatimukseksi. Tutkimuksen validiteetti puolestaan
on täydellinen kun teoreettinen ja operationaalinen määritelmä ovat yhtäpitävät. Kva-
litatiivisen tutkimuksen yhteydessä ei yleensä käytetä validiteetin käsitettä (Uusitalo
1991, 80–86.)

Pääsääntöisesti lähteinä on käytetty oikeusopillisesti vahvasti velvoittavia lähteitä,
joten lähteet voidaan katsoa luotettaviksi. Lähdeaineistoa laajennettiin ja supistettiin
tarpeen mukaan työn edetessä. Tuloksena on aikaansaatu liite, johon on kerätty ydin-

kohdat tilaajan selvitysvelvollisuudesta. Tämä liite palvelee myös niitä asiakkaita, jotka eivät ole ennen tutustuneet myöskään tilaajavastuulain vaatimuksiin.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Opinnäytetyössäni esittämiin kysymyksiin vastaukset löytyivät helposti. Laki antaa yksiselitteisen tulkinnan sille mitä tilaajan on selvitettävä kuljettavasta yrityksestä. Sen sijaan laki ei anna selkeää tietoa siitä miten kuljetusluvan tarkistus on todennettava. Yksinkertaisin tapa on ottaa tuloste VALLU – palvelusta tehdystä kyselystä, jossa näkyy päivämäärä, milloin lupa on ollut voimassa. Asiakkaille odotetusti oli yllätys, että tilaajanvastuuta koskevia vaateita löytyy kahdesta laista. Opinnäytetyöntekijälle sen sijaan tuli yllätyksenä, kuinka harva kuljetusluvan tarkistamisvelvollisuudesta tiesi.

Mikäli asiakas ei käytä tilaajavastuulain vaatimiin selvityksiin tietoja kerääviä sähköisiä tietojärjestelmiä ja palveluita tarjoavia järjestelmiä, asiakkaan hallinnollinen aika ennen sopimuksen tekoa on huomattavasti pidempi kuin järjestelmiä käytettäessä. Kuljetuslupaa ei kuitenkaan toistaiseksi pysty tarkistamaan muista järjestelmistä kuin VALLU – palvelusta. Palvelun käyttö on kuitenkin nopeaa ja kuljetuslupa tulee tarkistaa vain kuljetustilausta tehdessä. Tilaajavastuulain vaatimukset koskevat laajempaa osaa tilauksista. Ongelmaksi tässä ehkä muodostuu se, että asiakas muistaa tilatessaan kuljetusta tarkistaa tämän yhden asian eri paikasta. Ongelma on suurempi asiakkailta, jotka tilaavat harvoin ja pieniä kuljetustilauksia, jotka euromääräisesti jäävät selvitysvelvollisuuden alle. Mikäli kuitenkin kuljetusten määrä kolmen kuukauden kuluessa poikkeuksellisesti ylittää 500 euroa, ei välttämättä huomaa poikkeuksellisesti tarkistaa tavaraliikennelain mukaisia vaatimuksia.

Laista löytyi selkeät ohjeet sille milloin selvitystä ei tarvitse tehdä. Kabotaasina suoritettujen kuljetusten tarkistus asiakkaan kannalta jätettiin myös tutkimatta. Harmaa-

ta taloutta kuljetusalalla käsiteltiin suunnitellusti melko yleisellä tasolla, sillä kyseisestä aiheesta saisi laajan opinnäytetyöaiheen helposti.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö elää jatkuvasti. Lakimuutos verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta on mielenkiintoinen opinnäytetyön aihe. Tilaajavastuulain toimivuutta ja muutostarpeita selvittävän työryhmän mietinnön mukaisesti jatkossa tullaan selvittämään mahdollisuutta laajentaa tilaajan selvitysvelvollisuutta myös henkilökuljetuksiin ja samalla siirtää vaatimukset tilaajavastuulaikiin. Myös tilaajan oikeusturva tilanteessa, jossa kuljetustilaaja on täyttänyt selvitysvelvollisuutensa, mutta kuljetusliike tienpäällä tapahtuvassa tarkastuksessa osoittaa harjoittavansa tavaraliikennettä useammalla autolla kuin on kuljetuslupia, jäi avoimeksi.

8 LOPPUTULOKSEN ARVIOINTI

Työ osoittautui erittäin hyödylliseksi edustamani organisaation kannalta. Oman organisaation käytäntöjä on muutettu työn pohjalta saatujen tietojen perusteella. Asiakkaalle tämä näkyy entistä luotettavampana yhteistyönä. Asiakkaille tämä työ näkyy parempana palveluna, luotettavana ajantasaisena tietona sekä muuttuneena organisaatio toimintana. Työ tarjosi asiakkaille tietoa myös opinnäytetyön ulkopuolelle sijoittuvista tulevista lakimuutoksista, joihin he näin voivat varautua ennalta.

LÄHTEET

Arvonlisäverolaki. 1993. L. 30.12.1993/1501 muutoksineen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen www-sivut. 2013. Tiedote 1.10.2013.
<http://www.ELY-keskus.fi/>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2014. Tiedote 31.10.2014.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen www-sivut. 2014. Viitattu 13.2.2014.
<http://www.ely-keskus.fi>

Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetus. 2009. N:o 1071/2009. Viitattu 9.5.2014.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1071&qid=1399750391184&from=EN>

Hallituksen esitys. 2006. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä. Viitattu 15.2.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060114>

Hallituksen esitys. 2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä sekä Verohallinnosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys. 2012. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä sekä julkisista harkinnoista annetun lain 49 §:n muuttamisesta. Viitattu 17.2.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120018>

Hallituksen esitys. 2012. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6§:n muuttamisesta. Viitattu 9.5.2014. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120193>

Hallituksen esitys. 2013. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain sekä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta. Viitattu <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130204>

Hirvonen, M., Lith, P. & Walden, R. 2010. Suomen kansainvälistyvä harmaa talous. Viitattu 03.12.2013 <http://www.eduskunta.fi/>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uud. p. Helsinki: Tammi.

Husa, J., Mutanen, A. & Pohjalainen, T. 2008. Kirjoitetaan juridiikkaa. 2. uud. p. Helsinki: Talentum.

Järvinen, P. & Järvinen, A. 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpajan kirja.

Järvinen, P., Lähde, J. & Hjelt, J. 2013. Tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain toimivuutta ja muutostarpeita selvittävän työryhmän väliraportti. TEM; Työelämä- ja markkinaosasto

Kaari, P. & Huolman-Lakari, M-L. 2005. Ennakonpidätys ja ennakonperintärekisteri. Helsinki: Verotieto Oy

Kaupparekisterilaki.1979. L. 2.2.1979/129 muutoksineen.

Koponen, J. 2005 Yrittäjän verokäsikirja. Helsinki: Verotieto Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden www-sivut. 2013. KHO:2013:191. Viitattu 3.5.2014. <http://www.kho.fi/>

Laakso, S. 2012. Lainopin teoreettiset lähtökohdat. Tampere: Juvenes Print.

Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä. 2010. L. 21.12.2010/1207 muutoksineen.

Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä. 2006. L. 21.7.2006/693 muutoksineen.

Laki Tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä. 2006. L. 22.12.2006/1233 muutoksineen.

Murto, P. 2014. Viitattu 11.5.2014. Puhelu 9.5.2014 klo 16.

Murtomäki, O. 2010. Yrittäjän arvonlisäverokirja. Helsinki: Verotieto Oy.

Oksanen, J. 2014. Kuljetusalan yrittäjät usein tietämättömiä tilaajavastuulain velvoitteista. Viitattu 9.5.2014. <http://www.edilex.fi/uutiset/39119>

Patentti ja rekisterihallituksen www-sivut. 2014. Viitattu 15.2.2014. <http://www.prh.fi/fi/>

Patentti ja rekisterihallituksen www-sivut. 2014b. Virre-tietopalvelu. Viitattu 15.2.2014. <https://virre.prh.fi/>

Skal ry:n www-sivut. 2013. Kuljetusten hinnoittelu sekä työehtosopimukset. Viitattu 27.4.2014.

http://www.skal.fi/ajankohtaista/skal_n_lausunnot_ja_kannanotot/lausunto-_ja_kannanottoarkisto/lausunnot_ja_kannanotot_2013/kuljetusten_hinnoittelu_seka_tyoehtosopimukset.10082.news

Toimialaluokitus TOL 2008.Tilastokeskus:Tietoa tilastoista. Viitattu 11.2.2014. <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/kasikirja.pdf>

Työ- ja Elinkeinoministeriön julkaisu. 2014. Tilaajavastuulain toimivuutta ja muutostarpeita selvittävän työryhmän mietintö. Viitattu 7.4.2014. http://www.tem.fi/files/39224/TEMjul_12_2014_web_24032014.pdf

Työntekijän eläkelaki. 2006. L. 19.5.2006 muutoksineen

Työsuojeluhallinnon www-sivut. 2014. Viitattu 1.5.2014.

<http://www.tyosuojelu.fi/upload/mikaonrakennustyota2014.pdf>

Uusitalo, H. 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Helsinki: WSOY

Valtiovarainministeriön www-sivut. 2011. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011. Viitattu 4.2.2014.

<http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi.pdf>

Verohallinnon www-sivut. 2011. Harmaan talouden määritelmä. Viitattu 2.12.2013.

<http://www.vero.fi>

Verohallinnon www-sivut. 2013. Arvonlisäverotus. Viitattu 9.5.2014.

<http://www.vero.fi>

Verohallinnon www-sivut. 2014a. Verovelkarekisteri. Viitattu 14.11.2014.

<http://www.vero.fi>

Verohallinnon www-sivut. 2014b. Verovelkarekisteri. Viitattu 14.11.2014.

<http://www.vero.fi>

Viinikka, T. 2006. Rahdinkuljettajan tavaranvastuu tiekuljetuksissa. Helsinki: WSOYPro.

LIITE 1

Tavaraliikennelakia sovelletaan kaupalliseen tavarankuljetukseen tiellä ja siihen tarkoitettujen kuljetusten tilaamiseen. Liikennelupa tarvitaan pääsääntöisesti kun seuraavat ehdot täyttyvät:

- Kuljetaan muuta kuin omaa tavaraa
- Tavaraa kuljetaan autolla tai traktorilla
- Kuljetus tapahtuu tiellä
- Kuljetuksesta suoritetaan korvaus

Tavaraliikennelain 7 §:n mukaisissa kuljetuksissa ei tarvita liikennelupaa.

Mitä kuljetustilaajan on selvitettävä:

Asiakkaan selvitysvelvollisuutta käsitellään kahdessa eri laissa

Tavaraliikennelaki:	Liikennelupa Oikeus suorittaa kuljetus ilman lupaa Oikeus suorittaa kuljetus kabotaasina Arvonlisäverovelvollisten rekisteri
Tilaajavastuulaki:	Ennakkoperintärekisteri Arvonlisäverovelvollisen rekisteri Kaupparekisteriote tai sitä vastaavat tiedot Verovelkarekisteri Työeläkevakuutukset hoidettuna Työhön sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot. Rakentamistoimintaan liittyvän tilauksen kyseessä ollessa on tilaajan saatava myös todistus sopimuspuolen ottamasta tapaturmavakuutuksesta.

Milloin ei tarvitse tehdä: Tilaaja on yksityisasiakas

Mikäli sovittu kuljetushinta on ilman voimassaolevaa arvonlisäveroa alle 500 euroa yhteensä kolmen kuukauden aikana tehdyissä kuljetussopimuksissa

Mikäli kuljetus ei tarvitse liikennelupaa, ei kuljetuksesta tarvitse tehdä selvitystä, mikäli alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ei ylitä 7500 euroa ilman arvonlisäveroa.

Kuljetuksen suorittaa: valtio, valtion liikelaitos tai sen omistama yhtiö, Kansaneläkelaitos, Suomen Pankki, kunta, kuntayhtymä, kunnan tai kuntayhtymän kokonaan omistama yksityisoikeudellinen yhteisö tai yhtiö, seurakunta, seurakuntayhtymä, julkinen osakeyhtiö tai näitä vastaava ulkomainen yritys tai yhteisö.

Sopimuspuolen toiminta on vakiintunutta, joksi katsotaan kolme vuotta kestänyt toiminta. (Tilaajavastuulaki)

Tilaajan ja sopimuspuolen välinen vakiintunut sopimussuhde kuluvana kalenteri vuotena ja selvitys on tehty kuluvana vuotena. (Tavaraliikennelaki)

Mistä tarvittavat tiedot saa:

Liikennelupa VALLU

Ennakkoperintärekisteri ja arvonlisäverovelvollisten rekisteri
Verohallinnosta puhelimitse
YTJ:n tietokannasta

Kaupparekisteriote Virre-tietopalvelusta
Patentti- ja rekisterihallituksen asiakaspalvelussa
Maistraateista
Osasta ELY-keskuksia.
Kaupparekisteriotteen sijaan tilaajalla on oikeus hyväksyä
muun kuin viranomaisen antama selvitys tai todistus, jos
sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija
tai tietojen ylläpitäjä

Todistus verojen maksamisesta
Pyydettävä kuljetuksen suorittajalta. Suorittaja pyytää ve-
rohallinnolta.
Verovelkarekisteristä YTJ:n tietokanta

Todistus työeläkkeiden ottamisesta
Pyydettävä kuljetuksen suorittajalta. Suorittaja pyytää va-
kuutusyhtiöltään.

Työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta
Pyydettävä kuljetuksen suorittajalta.

Tapaturmavakuutus Pyydettävä kuljetuksen suorittajalta. Suorittaja pyytää va-
kuutusyhtiöltään.

Muita tarjoajia ePortin
RALA
Suomen Asiakastieto
Tilaajavastuu.fi

Lähteet Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 21.7.2006/693
Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoi-
maa käytettäessä 22.12.2006/1233